Trönöbygden

Organ för Trönöbygden ekonomisk förening

Årgång 22
Nr 4
Nov 2022
40 kr

Vår handlare sedan tre år, Emelie Stjernfelt, drar vidare. In kliver Erik Lust, som med stor entusiasm tar över vår ICA-butik. Honom hälsar vi varmt välkommen, samtidigt som vi tackar Emelie och önskar henne lycka till i sin nya ICA Nära i Stockholm.

Men här var ju en rad handlare tidigare också. En liten kavalkad över ICA:s historia i Trönö känns på sin plats, toppad av när butikslagret fick vara stand-in för den brunna kyrkan.

Sidorna 14 – 16

Mycket på gång i Trönöbygden

men vad är det som det pratas om egentligen?

Centrumplan, trafikplan, bussgrupp, krisgrupp, lokal utvecklingsplan, kommundelscentrum och servicepunkt – det må låta abstrakt, men syftet med alltihop är att vi, alla Trönöbor, har möjlighet att vara med och bestämma hur vi vill ha det.

Sidorna 12 – 13

Frids minnen

Jan Frid, född i Rappsta, är en välkänd profil i Trönö. Numera bor han så länge årstiden tillåter i Dammbroa. Många minnen från förr har han, och en del skriver han och berättar om.

Sidan 11

Kris? Här?

I dessa tider av oro och ovisshet i världen, undrar allt fler hur vi kan rusta oss för situationer då kanske el, internet och vatten försvinner ett tag. Hur kan vi hjälpa varandra? TEF anordnar föredrag.

Sidan 5

Solenergi

till brandstationen

Snart påbörjas monteringen av solpaneler på taket till brandstationen.

Vill du vara med och finansiera projektet? Köp en andel (eller flera)!

Sidan 13

Nedslag i 1721

blev det då SVT intog gamla kyrkan en dag i oktober. I den största historiska satsningen hittills för SVT, blir Trönö gamla kyrka en av miljöerna..

Trönöbygdens reporter råkade bli statist i den scen som spelades in.

Sidorna 20 – 22

Bruksorten Trönö

kom aldrig att realiseras. Men planerna var långt framskridna för ett järnbruk med stångjärnshammare vid Hällfors i Sterte.

Sidorna 18 – 19

Tacokväll i Rönningen

med mat, mys och musik.

Sidan 9

Smått och gott

Fotoutställning på G	*sidan 4*
Skotersäsong igen	*sidan 5*
Barfotaprästen 2023	*sidan 5*
Tisdagsgruppen	*sidan 7*
Skidledare på kurs	*sidan 17*
Recept	*sidan 23*
Kalendarium	*sidan 26*

Reparation
och **service**
av de flesta bilmärken.
Däckservice
och **däckhotell**

nbs
norrala bensin & service

Torsängsvägen 3, 826 94 Norrala • Tel: **0270 351 81**

Arbets- & Profilkläder
Jakt- & Fritidskläder
Tryck & Brodyr

Skyltar & Dekaler
Bildekor & Banderoller

TEAM WORK WEAR
SBSREKLAM

Växelgatan 5
826 40 SÖDERHAMN
info@sbsreklam.se
0270-10420

WERNERS
BIL&MASKIN
Gummiverksta'n i Norrala

Telefon:
0270 302 20
Efter gamla E4 mittemot Norrala kyrka
RING ALLTID FÖRE BESÖK!

Hos WERNERS i Norrala kan du

- **köpa en släpvagn eller båttrailer i alla storlekar, även tillbehör**
- **köpa däck och fälgar till nästan allt som rullar**

Hos oss finns en **HJÄRTSTARTARE** tillgänglig!

SUPER DAEK
Majava
variant

Ledaren

Hej Trönöbygden!

Hoppas ni har det bra i novemberrusket vi haft hittills!

Här om dagen fick jag läsa något om Trönö i ett mejl som gjorde mig väldigt glad och jag känner att måste dela med mig av det till er: ”…er bygd vilken jag ser som unik och helt magisk med er bykänsla och det engagemang som finns!”.

Att ”Trönöandan” märks och lämnar avtryck även utanför sockengränsen är fantastiskt! Fortsätter vi samverka och engagera oss på det här fantastiska sättet finns alla möjligheter i världen!

Under hösten har styrelsen jobbat på med ordinarie möten och när detta nummer av tidningen landar i din brevlåda har vi även hunnit med vårt årliga höstmöte. Tanken med höstmötet är att genom föreningens medlemmar få input och uppslag på vilka frågor vi ska fokusera på under kommande verksamhetsår. Förra året utmynnade diskussionerna tidigt i att utvecklingen av centrum och hur trafiken fungerar däromkring var något medlemmarna ville att vi fokuserade på. Därför håller vi nu på att sammanställa både en centrumplan och en trafikplan som en del i kommunens arbete kring de olika kommundelscentran som finns, där Trönö är ett av dem.

Från och med 1/12 har vi vår nye ICA-handlare Erik på plats i byn! Välkommen Erik, det ska bli spännande att följa en ny handlares väg och jag hoppas du kommer trivas här hos oss i Trönö!

Jag vill också passa på att tacka Emelie och Micke för den tid som varit. Det har varit fantastiskt roligt att få ta del av ert driv och engagemang och att se butiken utvecklas till något vi knappt kunnat drömma om! Ni har gjort ett grymt jobb och vi önskar er lycka till på era nya äventyr!

Tack för mig för denna gång, hoppas vi ses på kommande julmarknader och andra händelser i byn! Vi ses!

Karolina Svensk
ordförande TEF

Trönöbygden
Organ för Trönöbygden ekonomisk förening

Trönöbygden utkommer med fyra nr/år tills vidare.

Ansvarig utgivare
Karolina Svensk
073 183 64 59

Postadress
Trönöbygden
Lertagsvägen 1
826 95 Trönödal

Hemsida
www.tronobygden.se

E-post
Info@tronobygden.se

Besöksadress
Bystugan, Lertagsvägen 1

Telefon: 0270 42 77 62
Bankgiro: 5125 – 0298

Redaktion
Birgit Lundgren
076 795 54 92

Lena Åkerlind
070 350 80 66

Layout och redigering
Marie Sundberg
070 327 64 01

Tryck
BOK & TRYCK AB
0278 66 87 60
info@bok-tryck.se

Svanenmärkt Tryckeri 3041 1011

Vill du bli medlem i Trönöbygden?

Årsavgiften är 180 kr för en medlem i ett hushåll. För eventuellt övriga i hushållet är avgiften 80 kr/person. Första året tillkommer en insats på 50 kr/person, den betalas tillbaka när du avslutar ditt medlemskap (eller så kan du skänka summan till brandvärnet). Vill du få tidningen postad utanför Trönö tillkommer porto med 60 kr/år. Företag och föreningar kan också bli medlemmar. Då tillkommer en avdragsgill serviceavgift och moms. Hör av dig till föreningen för faktura. Kontaktuppgifter finns i spalten till höger.

Årsavgifterna går först och främst till brandvärnet. De gör en fantastisk insats och har en viktig lokalkännedom. Förutom det går avgiften bland annat till att vi kan verka för skolan och stötta butiken. Vi har också hand om gymmet, tisdagsgruppen, grannsamverkan, med mera.

Bystugans öppettider

Kontor och bibliotek

Tisdagar	**13 – 16**
Lena	070 350 80 66
Torsdagar	**10 – 13**
Astrid	070 238 68 91

Välkommen att medverka i bygdebladet

Trönöbygden är en lokal tidning som utges av *Trönöbygden ekonomisk förening*. Den trycks i en upplaga av 600 ex och görs i A4-format i färg. Den delas ut till alla hushåll i Trönö och till medlemmar i TEF som bor på annan ort. Tidningen finns på biblioteket och i andra offentliga lokaler i Söderhamn. Den finns också att köpa på ICA Trönö.

Trönöbygden utkommer kvartalsvis, vanligen under sista veckan i februari, maj, augusti och november, med **manusstopp den 10:e** i respektive månad.

Inlämnat material ska vara i Word eller ODT (text) samt jpeg, BMP eller TIFF (bilder). OBS! Ej pdf!

Annonspriser

1/2 sida:	910 kr
1/4 sida:	620 kr
1/8 sida:	350 kr

Radannonser: Köpa/byta/sälja m. m: 20 kr

Tjänster via Trönöbygden ek för

(priser inkl moms):

Kopiering/utskrifter per styck

A4 svart:	**2 kr**	För dubbelsidiga
A4 färg:	**4 kr**	kopior lämnas
A3 svart:	**4 kr**	1 kr rabatt per ark.
A3 färg:	**8 kr**	

It-tjänster: 20 kr/halvtimme
Skrivhjälp

Grovtvätt (mattor, överkast med mera): 200 kr/maskin. Kontakta **Astrid Wadsten** telefon 070 238 68 91.

Dusch finns att tillgå under kontorets öppettider och kostar 40 kr/person.

Övernattningsrum Bystugan

- 2 st 4-bäddsrum
- 300 kr för 1 person per rum/natt
- 150 kr per person 2-4
- 150 kr för 1 barn per rum
- 75 kr för barn 2 – 4
- Städning: 50 kr/pers (min 100/rum)
- Lakan: 50 kr/pers

Bokning
0270-42 77 62, 070-350 80 66
eller *info@tronobygden.se*

Tidigare nummer online

www.tronobygden.se

Från början

Barnen målar bilder

De vet alltid vad som är viktigt

Livets ursprung

Som vuxna glömmer vi

för allt det där andra

Men barnen målar solen

på alla sina bilder

Längst upp!

Yvonn Landeholm i Rönningen
dikt & foto

Utställning av gamla skolfoton

i Trönö nya kyrka 11 februari – 18 februari

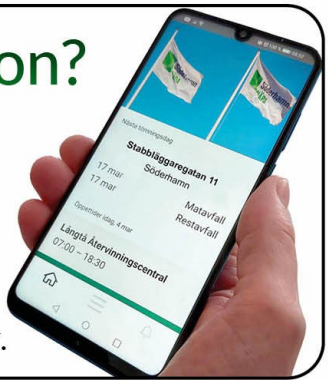
Lördag 11 februari kl. 14.00 öppnas utställningen av Trönöbördige Matts Dahlqvist, doktor i pedagogik, Uppsala. Han berättar bland annat om skolans utveckling i Trönö.

Utställningen är öppen måndag – lördag kl. 10 – 15.

Våra senaste nyheter direkt i din telefon? Ladda ner Nära-appen!

Dessutom får du driftinformation och avisering när det är dags att ställa ut sopkärlen.

Appen finns tillgänglig för nedladdning i både App Store och Googles Playbutik.

Klart för skoterstart

Trönö skotersektion jobbar vidare med att hålla lederna farbara inför vintern. Det rullar på som vanligt med en del broar som ska lagas och leder som ska slyas. Vi fortsätter med att förbättra så lederna blir mer synliga för skoterförarna.

I år hoppas vi på en repris av vintern 2018, det tycker jag vi är värda nu!

Bidra gärna genom att köpa ett **ledbidrag/ledkort** så vi kan fortsätta att hålla våra leder fina. Därmed blir det mindre buskörningar, markägarna blir inte drabbade, höstsådden blir inte förstörd med mera.

Ett ledkort går att köpa på ICA Trönö.

Trönö skotersektion

Inget Söderblomspel 2023!

Sommarteatern Söderblomspelet kommer tyvärr inte att sättas upp sommaren 2023. Anledningen är bland annat att en av spelets ”nyckelpersoner” är upptagen med så mycket annat.

Föreningen planerar istället ett mindre spel, *Barfotaprästen*, med amatörskådespelare, i samarbete med Trönö hembygdsförening.

Detta spel är en berättelse med Trönöhistoria som utgår från tiden runt mitten av 1860-talet.

Mer information kommer under våren 2023.

Föreningen Söderblomspelet
gm *Madelaine Thelin*

Ingen teater om Nathan Söderblom som vuxen 2023, däremot om hans första år i Trönö, där hans far, Jonas, kallades för ”barfotaprästen”

Har du en låda klar?

Bild: Allmän, internet

Många kan känna oro över världsläget som råder just nu, både vad gäller krig och naturkatastrofer men även avseende elförsörjning och mobilnät/internet.

Vi i *Trönöbygden ekonomisk förening* vill vara med och bidra till kunskap inom hemberedskap, kartläggning av resurser (vilka som behöver extra stöd och var den finns att få till exempel), kontaktpersoner med mera. Vi planerar att starta upp en studiecirkel kring detta.

Håll utkik på Facebook i gruppen *Trönö Framtid* samt på anslagstavlan utanför affären för dig som inte har tillgång till sociala medier. Vid frågor eller förslag, stort som smått, vänligen kontakta oss på *info@tronobygden.se* eller lämna brev i vår brevlåda vid bystugan.

TEF

Om KRISEN eller KRIGET kommer ...
Är du förberedd?

Trönöbygden ekonomisk förening arrangerar en föreläsning, som ett första steg för att sondera hur vi i vår bygd kan gå vidare med olika frågor inom krisberedskap (se texten ovan).

Föreläsare

Michael Lindberg

chef för kris– och säkerhetsavdelningen på Kommunalförbundet Hälsingland och i Trönö brandvärn

Torsdag 8 december kl. 19–21
IOGT Enighet

Välkommen!

ICA Nära Trönö

Öppettider

Butiken & Café Rutan

Måndag–fredag	7–19
Lördag	7–17
Söndag	9–17

Vi arbetar med lokala producenter.

Vi jobbar hårt med att ständigt hitta klipp åt er kunder!

Erik Lust med personal

Vi erbjuder

Catering

Smörgåstårtor, festplankor, ostbrickor, matkorgar och landgångar.

Tjänster online

Beställ mat – hämta upp senare under dagen kostnadsfritt. Alla dagar, även helg!

Hemkörning – handla online, mejla eller ring in din köplista! Gå in på ***http://www.ica.se/butiker***

Tidningar

Ombud för: Post · Apotek · Systembolag

Telefon: 0270 360 85
E-post: *erik.lust@nara.ica.se*

KVALITETS CERTIFIERAD BUTIK

Trycksaker från Hälsingland

- ✓ Nära och personligt
- ✓ Få hjälp och tips med din beställning
- ✓ Vi hjälper dig att utforma din trycksak
- ✓ Hämta trycksakerna hos oss – slipp fraktkostnaden
- ✓ Vi lagerhåller och distribuerar
- ✓ Du kan även beställa direkt på webbutik.bok-tryck.se

0278-66 87 60
info@bok-tryck.se
www.bok-tryck.se

BOK & TRYCK

INSECO

Inte bara skruvar och muttrar

ÖVER 14 000 ARTIKLAR I LAGER

• fästelement • lager • tätningar

SNABBA LEVERANSER OCH SMART LOGISTIK

INSECO i Söderhamn AB

Tel: 0270 735 50 vx
E-post: post@inseco.se

Tisdagarna med allt möjligt att göra

Under hösten har Tisdagsgruppens arbete rullat vidare som vanligt. Vi närmar oss 400 tisdagsträffar sedan starten 2014. Under dessa år har aldrig någon tisdagsträff blivit inställd, några av oss har alltid varit närvarande.

I augusti kom Andreas Håberg, Söderhamns kommunbiolog, och besökte oss. Han berättade om sitt arbete inom kommunen, och Robert Wirén berättade om Tisdagsgruppens mål och syfte. En stor del av gruppens arbete är, som de flesta vet, att sköta om Åstigen. Den stora frågan är om stigen ska vara en parkstig eller en naturstig. En parkstig kräver mer skötsel vad gäller klippning och underhåll. En naturstig är mer ”naturlig” och tillåtande för gräs och annan växtlighet som kommer upp längs slingan. Enligt Andreas Håberg går det att kombinera de båda stigarna genom lite olika skötselåtgärder av de olika naturtyper som finns där. Tisdagsgruppens arbete för att utveckla och underhålla Åstigen fortsätter. De som promenerat slingan under hösten har kanske märkt att dammen nedanför brandstationen är rensad. Där har vi jobbat med vassröjning för att öppna upp en vattenspegel.

Även i år har vi som tanke att fortsätta underhålla fågelmatplatserna längs Åstigen under vintern. Bidrag till fågelmat mottages tacksamt, detta kan lämnas till Trönöbygden ekonomisk förening eller till någon i Tisdagsgruppen.

Vi har under hösten hjälpt skolan med att färdigställa sargen runt ishockeyrinken på skolgården, samt tillverkat bänkbord att ha utanför matsalen. Virket till dessa bord skänktes av *JÖ Skog & Snö*. Tusen tack för det! Gruppen har vid två tillfällen lunchat på Trönö skola och smakat på skolans goda mat.

Slutligen vill vi tacka *Faxeholmen AB* för årets adventsgran som kommer att lysa upp vårt centrum i advent. Vi önskar er alla en

Tisdagsgruppen
genom *Olle Sahlin*

J-O. Westlund och Anders Brolin vassröjer i Wijsdammen. (Foto: Olle Sahlin)

Julkonsert med Söderhamns musikkår

och Kulturskolans orkester Raketerna
under ledning av Mats Siggstedt

Onsdag 14 december kl. 18.00 i Trönö kyrka

Arr: Svenska kyrkan i Norrala Trönö

Trönö
Glas & Ram
Verkstad

Syrafria inramningar

Simon Andersson
070 604 73 85

Bidrag till fågelmat

mottages tacksamt!

Lämna frön eller ekonomisk stöttning till någon av oss i Tisdagsgruppen eller till Trönöbygden ek för, så ser vi till att småfåglarna utmed Åstigen har mat i vinter.

TACK PÅ FÖRHAND!

Tisdagsgruppen

Lillemors Massage och Hörselharmoni

Medicinsk massageterapeut

www.horselharmoni.se
horselharmoni@telia.com
070 509 93 51

Finns i Trönö och
på Grengatan 1
i Söderhamn

Hörsel Harmoni

- Lymfmassage
- Klassisk massage
- Vibrationsträning
- Infraröd bastu
- Hörselträning

Trönös hjärtstartare

finns alltid tillgänglig i ett skåp vid affären.

Anmäl dig gärna inne i butiken till kurs i hjärt-lungräddning!

Vi kommer gärna till din bygd för att informera om oss, diskutera frågor samt ta emot förslag och önskemål kring vad din förening vill att Allis ska arbeta med!

Allis
AKTIV LEVANDE LANDSBYGD I SÖDERHAMN

Mer om ALLIS:
www.soderhamnsbygder.se
www.allis.nu

ALLIS arrangerar för **ALLA**

dina
Dina Försäkringar
ALTERNATIVET TILL STORBOLAGEN

0770-160 600 | www.dina.se

Rönningens Bygdeförening

Vi kan blicka tillbaka på en höst med varierat program. Aktiviteter som varit under hösten är en **gåbingo** i september ihop med en **loppis** som lockade många besökare. Som vanligt kunde vi erbjuda både kolbullar, hamburgare och fika.

Föredraget om flodpärlmusslan lockade ett antal intresserade besökare. Det var Tomas Trosskje och Niklas Dahlen från länsstyrelsen som berättade och visade bilder och statistik om vad som finns i våra vattendrag. Intressant och lärorik kväll med många frågor och svar.

I oktober hade vi en favorit i repris, **TACO-kväll** med efterföljande trubadur, ett populärt och uppskattat evenemang där alla åldersgrupper samlas och umgås. Kön till tacobuffén var lång i ett tidigt skede. Niklas hade fullt upp att steka köttfärs och vi övriga servade tillbehör. Önskemål att evenemanget skall återkomma framfördes. När alla var mätta intog trubaduren Anders Lund scenen. Han bjöd på varierad musik och lockade även några upp till dans.

Då det är ett stort antal barn som fötts i Trönö under året kom frågan om att starta **öppna förskolan** i Rönningen, ett glädjande och roligt initiativ som vi välkomnat. I början av oktober startade gruppen där föräldrar med barn erbjuds träffas, byta erfarenheter och umgås en förmiddag i veckan. Johanna Skavsjö ansvarar för att hålla i detta. Aktiviteten sker i samverkan med Studieförbundet Vuxenskolan.

Vinprovning med tilltugg 19 november får vi återkomma och berätta om i nästa nummer.

Foto: Hanna Nilsson

Foto: Hanna Nilsson

Tacofrossa och sedan trubaduren Anders Lundh på scen, ett säkert kort för en lyckad fredagskväll.

Kommande arrangemang

4 december 12.00–15.00 är det åter **Rönningen i advent**. Det blir gåbingo, tomteletning, fiskdamm, skinkgissning med mera. *Tygstaboken* kommer då också att släppas, Birgit Lundgren, Elisabeth Stockhaus och Marie Sundberg finns på plats. Förtäring i form av gröt, skinkmacka, kaffe med mera.

Preliminärt program för januari till mars 2023

21 januari *kakbuffé* med levande musik till kaffet. Tid och kostnad meddelas senare.
I februari planeras en *filmkväll*. Dag och tid meddelas senare.
I mars blir det *våffeldag.*

Mer detaljerad info kring evenemangen 2023 kommer via vårt affischställ vid ICA Nära Trönö samt på sociala medier. Håll koll!

Du vet väl att du kan **hyra Rönningens bygdegård** för ALLA typer ev arrangemang. Lokalen som har allt för släktträffen, bröllop, barnkalas och fest. Hör av dig till *Barbro Sahlin* 070–543 47 21, eller *Karin Holmgren* 070–190 06 46.

Vi tackar ALLA som under året på olika sätt
stöttat föreningen genom medlemskap, bakat,
skänkt diverse delar, varit behjälplig vid aktiviteter. **TACK!**

Vi önskar er alla en

GOD JUL och ett GOTT NYTT ÅR!

Kungsgården Pizzeria
Restaurang & Grill

DAGENS LUNCH
Må–fre 11–14

MENY: À la carte,
pizza, kebab, hamburgare

PUB
Fullständiga rättigheter

Välkommen!

ÖPPET

Månd – torsd	11.00–20.00
Fredag	11.00–21.00
Lördag	12.00–21.00
Söndag	12.00–20:00

0270-350 97

Följ oss på Facebook:
Kungsgården Pub & Restaurang

Minnen från Frid

Jan Frid bodde som barn i Rappsta innan familjen flyttade till Söderhamn 1955 när han började i sjätte klass. Båda hans föräldrar har rötter i Trönö sedan flera generationer. Morföräldrar och farföräldrar hade ofta besök av barnbarnen från Söderhamn. Efter många år söderöver flyttade Jan som pensionär hem till Trönö för 14 år sedan.

Farfar skomakarn

Jag satt vid köksbordet och drack kaffe på fat. Farmor kom med lite grädde och farfar var upptagen med något borta vid skomakarbänken. Efter kaffet flyttade jag närmare för att se vad han sysslade med. Han hade tagit fram en rulle lingarn och ur en låda under bänken hade han tagit fram en burk som han plockade fram en svart klump med beck ur. Så mätte han till tre lika långa garntrådar som han virade ihop. Därefter tog han beckklumpen med sin seniga näve där ådrorna liksom låg utanpå och drog klumpen längs med tråden som blev liksom impregnerad och alldeles svart. I ändarna fäste han en bit hästtagel eller om det var svinborst? Det senare fick tjänstgöra som nål när han sydde fast sulan vid till exempel halvsulning av skor. Men först gjordes hål med en syl. Han stoppade in tråden från båda håll och med läder virat runt nävarna drog han åt hårt. Slutligen bearbetades sulan med ett varmt järn och en olja som jag fortfarande minns doften av.

Foto: Birgit Lundgren

Gammaldags skomakardon från Trönö, kanske sådana som Jan Frids farfar använde. Finns nu på Söderblomsgården.

Foto: Yvonn Landeholm

Getter och smultron

Det var inte ovanligt på det tidiga 1900-talet att man hade getter. Särskilt de som inte var bönder, saknade jordbruksmark, egna beten och utrymme för större djur. Även hos Skomakarns hade man getter. Min pappa och hans bröder fick gå i väg med getterna och vara vallpojkar upp mot bergen runt Fålmo där getterna fick beta i skogarna.

I terrängen runt Fålmo och Dagbergs var det under de här åren runt 1920-talet sagolikt gott om smultron. Därför kombinerades getvaktandet med att pojkarna plockade stora mängder smultron. Sen gick eller åkte de med nån hästskjuts in till Söderhamn där de knackade dörr och sålde sina bär. Varje krona eller öre var värdefullt att ha, för kontanter var en bristvara för små pojkar.

Harsprångslinjen genom Tygsta

Efter andra världskriget beslöts att Sverige skulle bygga ett stamnät för elöverföring från norra Sverige till södra. Den största högspänningsledningen började byggas från Harsprånget vid Lule älv till Hallsberg. Den skulle bli 100 mil lång och var på 400 kilovolt, vilket var världsrekord då. Genom Tygsta drogs den nära Stubbas, över Tygstabodvägen ovanför Hästmyra. Det var en stor sak i bygden när linjen byggdes. Man minns de kraftiga ljusbruna lastbilarna, alla anläggningsarbetarna och deras maskiner som tillfälligt fanns i bygden. Linjen togs i bruk 1952. Senare har det tillkommit ytterligare en ledning som placerats intill den första.

Jan Frid

Foto: Alf Pallin

Kommunicera rakt och rätt

Rätt personer som kan ge korrekt information, och som man själv kan ställa frågor till och ge information till utan omvägar, det är viktigt när vi ute i kommunens olika hörn ska kommunicera med centralt ansvariga. Nu är Trönö med i ett projekt som syftar till att kartlägga kontaktvägarna inom kommunen och underlätta kommunikationen i framtiden. Lena Åkerlind, lokalt ansvarig, berättar.

Kommundelscentra med omland

är det formella namnet för ett intressant projekt som Söderhamns kommun har fått beviljat av Tillväxtverket, med finansiering från EU:s Jordbruksfond.

Totalt 15 kommuner i landet har fått stöd för att hitta arbetssätt och modeller för hur man på bästa sätt, utan att vara beroende av enskilda tjänstepersoner, ska arbeta långsiktigt, tillsammans med aktörer i landsbygder, för att säkerställa likvärdig kommersiell service inom rimliga avstånd för medborgarna.

I Söderhamns kommun har man valt att fokusera på de i Översiktsplanen utpekade kommundelscentrumen; Trönö, Ljusne, Stråtjära-Holmsvedenbygden och Bergvik. Projektet går ut på att skapa en struktur av bestående kontaktvägar externt och internt. Man slår fast att ”ju mer bygderna och kommunen delar samma bild av behov och utvecklingsstrategier, desto mindre blir man beroende av enskilda personer inom både kommunens organisation och bygdernas ideella eldsjälar.” En intern struktur för förankring och landsbygdssäkring ska skapas inom den kommunala organisationen.

Parallellt med arbetet internt, inom den kommunala organisationen, ska också kommunbygderådet Allis bidra med att utforma den framtida strukturen. Och så har jag fått förmånen att på deltid arbeta med detta projekt, som pågår till juni 2024.

I samband med att Söderhamns kommun nu håller på att ta fram en landsbygdsplan är det tänkt att den struktur och det arbetssätt vi formar i projektet ska skrivas in i planen och beslutas politiskt. På så sätt kommer det att finnas ”på pränt” och därmed bli mindre beroende av enskilda personer i framtiden.

Här i Trönö har vi erfarenhet av att samlas och diskutera vår egen utveckling och framtid. Men vi blir inte alltid lyssnade på, och emellanåt blir vi bortglömda när beslut fattas som gäller oss. Nu har vi chansen att peka på både vad som fungerar och inte fungerar, och att tycka till om hur det borde vara!

Jag samlar in alla uppgifter och sammanställer dem. Förhoppningen är att komma fram till en bra modell för hur Söderhamns kommun ska jobba för att säkerställa att alla underlag och all kunskap om våra behov tas tillvara vid beslut.

Titta gärna in på Bystugan vid ordinarie öppettider, jag finns oftast på plats på tisdagar kl. 13–16, eller droppa in vid något annat möte som annonseras på Facebook. Annars kan du ringa eller mejla till Bystugan, kontaktuppgifter finns på sidan 3.

Lena Åkerlind

Trafiksituationen i Trönö

På höstmötet 2021 för Trönöbygden ek för bestämdes att föreningen skulle arbeta för att ta fram en trafikplan under 2022.

Vi har varit några personer som träffats ett par gånger under hösten för att få till en plan, vilket har visat sig inte vara möjligt. Eftersom vi inte har egen rådighet över trafiksituationen kan vi inte göra någon egen plan. Däremot kan vi göra en utredning av trafiksituationen, komma med förslag på lösningar och presentera ett genomarbetat underlag för dem som sedan ska ta fram och arbeta med Trönös plan.

Några områden är inringade som särskilt viktiga; hastigheten i centrum, gång- och cykelvägar, bussturer, skyltning och parkeringsplatser för varutransporter. För dessa områden är olika organisationer ansvariga; Trafikverket, Länsstyrelsen, Region Gävleborg och Söderhamns kommun. I planen blir det viktigt att sätta allt i ett sammanhang för att var och en av dem ska få en bra överblick över hur deras del påverkar helheten för oss som bor här.

Arbetet med trafikutredningen pågår, vi träffas emellanåt för att diskutera. Men de flesta boende i Trönö har synpunkter på vägen och trafiken, och alla är välkomna att tycka till eller föreslå lösningar för en bättre trafiksituation. Det gäller förstås även dig som fritidsboende eller besökare!

Även en centrumplan håller på att tas fram. Här finns mycket underlag sedan tidigare, det som återstår är att samla allt i ett dokument och formulera texten på ett bra sätt. Och så behövs det bilder. Men än finns det tid att engagera sig och tycka till om hur Trönö centrum borde se ut och fungera!

Titta gärna in på Bystugan vid ordinarie öppettider, jag finns oftast på plats på tisdagar kl. 13-16. Du kan också titta in vid något annat möte som annonseras på Facebook. Det går också bra att ringa eller mejla till Bystugan, kontaktuppgifter finns på sidan 3.

Lena Åkerlind

Solkraft till brandstationen

Bidragen till solcellsanläggningen på brandstationens tak börjar rulla in, stort tack till alla som bidrar! Installationen kommer troligen påbörjas till våren, det är stort tryck i solcellsbranschen idag så det är svårt att säga exakt.

Det är tråkigt med de höga energipriserna, men vi har en spännande utveckling där fler och fler tar kontrollen över sin elanvändning och bestämmer sig för att bli elproducenter.

Gå gärna in på *www.energimyndigheten.se/varje-kilowattimme-raknas* för en massa bra tips om vad du själv kan göra.

Många bäckar små!

Anders Tång, TEF

Foto: Trönö brandvärn

Vill du bidra till solelanläggningen på taket till brandstationen?

Betala för så många andelar du vill till Trönöbygdens **BG: 5125-0298**.

Märk insättningen med *Solel*.

Pris per andel:	600 kr
Brons:	3000 kr
Silver:	6000 kr
Guld:	10000 kr

Alltså, om du köper fem andelar når du bronsnivå.

Namnen på dem som bidragit kommer att sättas upp på en skylt på brandstationen. Där anges också brons-, silver– och guldgivare. Om du *inte* vill synas på anslaget kan du förstås säga till om det!

TEF

Larm för Trönö brandvärn under de senaste tre månaderna

• en trafikolycka • tre automatlarm • ett larm om brand i fordon där de eldade bredvid

En uppdatering från bussgruppen

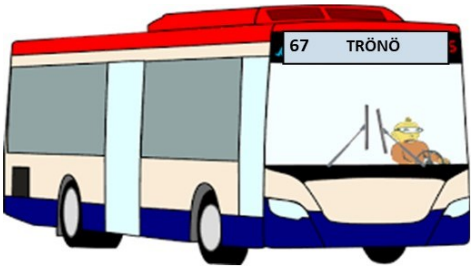
Bussgruppen har, med några nya deltagare, nu gjort ett omtag angående bussfrågan i Trönö. Liksom tidigare kommer vi att fortsätta jobba för att få bussturer som går hela vägen upp till Grubbe. Som det är i dagsläget så vänder de flesta turer vid Trönö skola, vilket resulterar i att boende väster om affären inte kan utnyttja kollektivtrafiken utan att behöva ta sig ner till skolan först.

Enligt statistik från SCB så har det skett en ökning i antal boende just på den sträckan de senaste åren. Antalet barnfamiljer har ökat markant, vilket tydligt visar behovet av en fungerande kollektivtrafik för hela Trönö. I dagsläget är det drygt 60 barn och ungdomar i åldern 0–19 år som bor väster om affären.

Vi tittar även på miljö- och ekonomiaspekten i detta. För att nyttja bussen behöver de boende väster om affären på olika sätt först ta sig till Trönö skola. Detta gör att många då tar bilen hela vägen till Söderhamn, eller att många faktiskt inte kan utnyttja kollektivtrafiken alls, på grund av avsaknad av bil.

Vi tar gärna emot synpunkter på eventuella avvikelser kring bussturerna, förslag och önskemål på tider/behov för bussturer till/från Trönö samt argument som talar för vårt behov av en fungerande kollektivtrafik för hela Trönö. Vi som ingår i bussgruppen i dagsläget är Benny Gustafsson, Line Rudwall, Anders Tång, Isabel Hildén, Janne Bild, John Ekmark och Barbro Sahlin.

Bussgruppen genom
Barbro Sahlin

Tack Emelie, välkommen Erik!

Foto: Birgit Lundgren

Dags för Emelie Stjernfelt att efter tre framgångsrika år som handlare i Trönö, lämna över stafettpinnen till Erik Lust. Han har, liksom sin föregångare, massor av idéer för hur vår butik ska fortsätta utvecklas.

Erik Lust blir den senaste i raden av ICA-handlare i Trönö. Här gör Birgit Lundgren en återblick som sträcker sig ett kvarts sekel bakåt i tiden och landar i nuet.

Förr fanns nio livsmedelsaffärer i Trönö, som förutom livsmedel också sålde hästskor, fotogen, tyger, porslin med mera. Hundra år senare är vi så glada att vi har *en* affär, trots att den varken säljer hästskor eller fotogen.

De som bott i Trönö de senaste tjugofem åren minns för alltid handlaren *Roland Axling*, född och uppväxt i bygden – idésprutan som behandlade alla lika och hade dåtidens stora sortiment med bland annat tjära, yxor och metspön. Sedan kyrkan brunnit hölls på våren 2000 till och med gudstjänst i butikslagret med temat LIVETS BRÖD. För Roland och vår präst Krister Bohman var ingenting omöjligt.

När Roland och hustrun Kerstin gick i pension övertogs butiken 1/12 2002 av far och dotter *Olle* och *Therese Sahlin* från Sterte, noviser i affärsvärlden som vågade sig på bedriften att driva en lanthandel. De fick tips av Roland om att behålla den manuella charken och att Trönöborna inte i onödan skulle behöva åka till stan för att köpa det som affären på hemmaplan kunde ta hem.

– Är det något ni saknar, säg till så ordnar vi det, menade Roland. Så när en kund frågade efter ett gruslass, tänkte Olle ordna det också.

Foto: Gustav Westlund

Handlarskifte 2014, David Eriksson till vänster och Emil Olsson tar över butiken efter Therese och Olle Sahlin.

Gudstjänsten på butikslagret den 2/4 2000 samlade ca 80 besökare, som också bjöds på kyrkkaffe efteråt. På främsta raden sitter från vänster Olle Östlund, Eva Bild, Bo Jonsson, Kerstin Olsson och Maj-Britt Sandberg.

Om temat för gudstjänsten är "Livets bröd" är det väl inte mer än rätt att altaret bereds ovanpå en vetemjölskartong.

"Vetemjöls-Jesus" kallades för övrigt pastorn Erik Jansson som i början av 1840-talet blev bortmotad av Daglysaborna när han kom för att predika Guds ord i Trönö. Vår Krister Bohman blev däremot mycket väl mottagen bland drickabackar och mjölpåsar med sitt gudsord om Livets bröd.

Olle och Therese lärde sig via egna erfarenheter och ICA:s kurser och tog butiken med på resan in i dataåldern då lagerhållningen automatiserades. Då bodde alla sex i personalstyrkan i Trönö, utom Irene som flyttat till Norrala, men var född i Trönö.

Tolv år senare gick Olle i pension och Therese ville gå vidare i arbetslivet. Nästa Trönöhandlare blev den 1/12 2014 *Emil Olsson* från Bergby, med den unge *David Eriksson* som butikschef. Ett par år senare övertog David butiken och det började bli olikt sig i lokalerna. Charken försvann, men ändå ökade varusortimentet på livsmedelssidan även om några yxor inte fanns att inhandla.

David bibehöll och utvecklade den hemkörnings-tradition som i många år kopplats till Trönö lanthandel. Han bosatte sig i Söderhamn med sin familj och de äldre i personalgruppen gick i pension och ersattes av yngre utan rötter i Trönö.

När David aviserat att han skulle anta nya utmaningar i Gävle tänkte vi att nu är butiken tip-top, inget mer finns att utveckla här, så det kommer att bli en bekväm tillvaro för vår nye handlare.

Men så kom *Emelie Stjernfelt* den 1/12 2019. Redan i januari 2020 råkade hon ut för att frysarna krånglade med nattvak och vånda som följd. När det var över kom coronapandemin med allt vad den förde med sig. Trängsel i butik var ytterst olämplig, men butiken i Trönö var först i startblocken när utkörningsracet startade. Det gick också att beställa varor på nätet och hämta vid lagerdörren. Inne i butiken lyste flitens lampa nästan hela dygnet för att alla kunder, nya som gamla, skulle få sina varor. Så någon bekväm tillvaro blev det inte för Emelie, som dessutom byggde om butiken invändigt och ökade öppettiderna.

Personalstyrkan har under de senaste åren utökats till nio, varav endast två bor i Trönö. Bland extrapersonalen finns däremot Trönöungdomar.

Robin Svensson från Sandarne har tidigare jobbat i köket på ICA Kvantum vid E-center och uppskattar det omväxlande arbetet i en mindre butik, där han förutom att fixa Sandarnefläsket och de grillade kyckling-klubborna, också sitter i kassan samt plockar upp varor med mera.

forts. nästa sida

Dåvarande handlaren Roland Axling tillsammans med Marianne Bohman vid den oförglömliga gudstjänsten i butikens lagerutrymme den 2 april 2000.

Foto: Birgit Lundgren

Emma Asplund, har andra arbetsuppgifter som väntar i Järvsö sedan starten i Trönö gav mersmak.

Foto: ICA Nära, Trönö

Robin Svensson pendlar från Sandarne till jobbet i Trönö. Gillar att hålla på med kött.

En annan i personalgruppen, Emma Asplund med rötter i Svalarne, utbildade sig inom skog liksom sin far, men fick sommarjobb på ICA i Trönö och trivdes så bra med det omväxlande arbetet med många trevliga kundkontakter och bra arbetskamrater att hon valde att byta bana. Nu ska hon bli färskvaruchef i den nybyggda ICA-butiken i Järvsö.

Att Emelies arbetskapacitet inte går av för hackor har hon visat, och hon är nu redo att söka nya utmaningar på annat håll. För oss kunder kommer nu, liksom när hon började här, tankarna om att det inte finns något mer att utveckla i den här butiken, nu är allt klart.

Men vi måste nog tänka om. Vi välkomnar nu stockholmsgrabben Erik Lust som ny handlare hos oss i Trönö. Efter bara några minuter med Erik framgår att han har idéer om förbättringar. Ytterligare en kassa av någon typ ingår i Eriks planer, liksom att dölja alla de synliga rören i taket, för att inte tala om vad som kan göras åt Servicepunkten.

Han ser fram emot att lära känna Trönöborna och hoppas på en mer personlig kontakt med både kunder och personal än det finns förutsättningar för i en storstadsbutik. Lyhörd för idéer om hur butiken kan bli ännu bättre, är han också.

Han letar bostad i närområdet för sig och sin familj och är intresserad av fiske efter sin barndoms somrar i Dellenbygden. Att butiken även i fortsättningen kommer att ha pimpelmaggot i sortimentet kan vi nog vara säkra på.

Även om butiken genom åren har förändrats avseende sortiment, rutiner och annat, har den samma stora betydelse som förr som samlingspunkt och nav i byn. Både skolan och affären är samhällsbärande funktioner och vill vi ha butik måste vi faktiskt handla här. Det kan alla bidra med, för några barn kan vissa av oss inte leverera längre för skolans framtid.

Så välkommen Erik! Vi träffs i butiken!

Birgit Lundgren

CAFÉ RUTAN
ÖPPET
Må–fre 7–19
Lördag 7–17
Söndag 9–17
ICA Trönö

LILLA HÄBRET
Trönös egen hantverksbutik i gammeldags gårdsmiljö.
Öppet varje adventshelg
Lördag 11.00–16.00
Söndag 11.00–16.00
Julpynt, hantverk, galltvål, linoljefärg, äppelmust, kransar, honung med mera!
Svenpettersgården Trönbyn 674
www.lillahabret.n.nu 070-625 20 89

Årets äppelinsamling gav
590 kg äpplen
vilket blev till 888 flaskor
Trönögumman äppelmust
Grattis till **Donald Johansson** som vunnit en låda must!
Tack till alla som hjälpte till!
TEF

Trönö Idrottsklubb
Fotboll och Skidor

Den 30 september till 2 oktober var vi tre ledare från Trönö IK som åkte iväg på en tredagarsutbildning i Falun. Denna helg kallas för den nationella utbildningshelgen och samlar hela skidsverige för att sprida kunskap, inspiration och nätverkande. Förutom flera utbildningar för olika målgrupper så fick vi även ta del av inspirerande och exklusiva föreläsningar. Det var jag (Elin Hamredahl Nilsson), Helena Berglund och Jonas Raphael som tog med oss träningskläderna och for iväg vid lunch på fredagen, intet ont anandes om vilken känsla vi skulle komma hem med.

Utöver väldigt roliga, informativa och minst sagt inspirerande teoretiska lektioner och praktiska pass, fick vi lyssna på Martina Höök, Emma Forsén Mantilla och Emma Lindblom som tillsammans skapat handboken om ”den hållbara skidåkaren”. De berättade om vilka signaler vi som ledare bör vara uppmärksamma på för att se om någon aktiv lider av en ätstörning eller ligger i riskzonen för det, samt på vilket sätt vi kan närma oss ämnet och även hjälpa till för att förhindra sådan problematik.

Vi fick även lyssna till Magnus Lindwall som pratade om hållbar motivation, skillnaden mellan den inre och den yttre motivationen och hur vi ska få de aktiva att känna sig delaktiga och hålla på med skidor hela livet.

Även Hans-Christer Holmberg fanns på plats och berättade om skidåkningen då, nu och i framtiden. Vad han sa kan jag tyvärr inte skriva så mycket om då jag höll på att somna flera gånger …

De tre dagarna gick i ett enda svep. Under hela hemresan satt vi och surrade om hur peppade vi är inför kommande säsong! Nu har barmarkssäsongen redan börjat och vi gläds åt varje barn som kommer och leker med oss. Det finns inte mycket som är roligare än att leka ”snor-kull”, krypa under ”laserstrålar” eller springa igenom en hinderbana tillsammans med dom – den saken är säker!

Jag och Jonas håller tillsammans i och leder Trönö IK:s skidskola som har barmarkslek på söndagar 10.00–11.00. Under december har skidskolan uppehåll men börjar på skidor så fort det kommit snö efter nyår. Skidskolan riktar sig i år till barn som är födda 2016–2018 och inga förkunskaper krävs! Skidor finns att låna när snön kommit och precis alla är välkomna. Det enda som behövs på barmarksleken är bekväma och rejäla skor samt oömma kläder.

Helena Berglund är tillsammans med Mats Nilsson ledare för den yngre gruppen (barn födda 2014–2015) som har träning på tisdagar och torsdagar 18.00–19.00. Dessa tider har även de andra ungdomsgrupperna träning så det är ett ganska stort gäng som hänger tillsammans på Trönö IP då! På torsdagar avslutas träningarna med gemensamt fika vilket är oerhört uppskattat och mysigt.

Jag vill till sist självklart rikta ett stort TACK till Trönö IK för att jag, Helena och Jonas fick åka iväg på denna utbildningshelg. Vi har efter senaste inlämningsuppgiften klarat grundutbildningen för tränare och ”skidleka” som är en utbildning för tränare för barn upp till nio år.

Text: Elin Hamredahl Nilsson
Foto: Privat

Tre trötta men glada individer efter praktiskt pass, från vänster Elin Hamredahl Nilsson, Jonas Raphael och Helena Berglund.

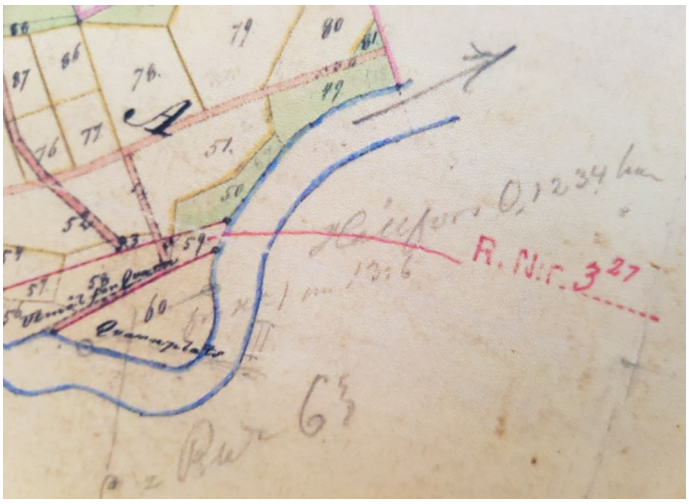
Självklart var klubbkläderna på denna helg.

Trönö – brukssamhället som inte blev

om de stora planerna för en stångjärnshammare vid Hällfors

Laxtrappan till vänster och den gamla kvarnbyggnaden med snickeriet till höger om Trönöån vid Hällfors.

Detaljbild över Hällfors från historiska kartor.

Under Gustaf Vasas tid på 1500-talet fick Sveriges järnhantering ett rejält uppsving då framställning av smidbart järn i masugnar framställdes och Gustaf Vasa fick hjälp av tyskar och valloner i den komplicerade och känsliga processen för att omvandla malm till järn. Förutsättningar för hanteringen var metall, vatten samt skog, som behövdes för framställning av kol, och i Bergslagen fanns alla tre. Ansökningar för att få starta behandlades av Bergskollegium som kunde ge tillstånd för projekt som bedömdes som lovande. Till största delen gick järnet på export och var en viktig handelsvara.

Förutom i Bergslagen fanns goda förutsättningar också vid södra Norrlandskusten där flera järnbruk anlades, till exempel Axmar, Långvind och Iggesund, med älvarna och skogen dit råvaran, malmen, kunde fraktas till sjöss. År 1733 ansökte brukspatron Mattias Krapp om att få anlägga ett järnbruk med masugn och hammare i Trönö, vid Storsjöns utlopp, men protester inlämnades av bruken Iggesund, Långvind och Kilafors och något tillstånd beviljades inte den gången.

Långvinds bruk anlades 1687 och även Boda bruk tillhörde Långvind. Åtgången på träkol var enorm, en fullastad kolstig var tjugonde minut dygnet runt krävdes och kolets kvalitet var också avgörande för resultatet. Lagom storlek på kolbitarna var som en kattskalle eller som en knytnäve. Vid transporter längre än två mil skakades kolet sönder och blev till småbitar, vilket gjorde att järnets kvalitet försämrades märkbart.

Lyckosamma brukspatroner var driftiga, välutbildade, kunniga och använde sig av statistikuppgifter som underlag för tillförlitliga beräkningar. Ibland visade det sig att frun hade bättre förutsättningar än maken, brukspatronen, för det grannlaga arbetet. Att undersöka och förbereda alternativa lösningar att kunna förverkliga vid behov var också ett sätt att ligga i framkant.

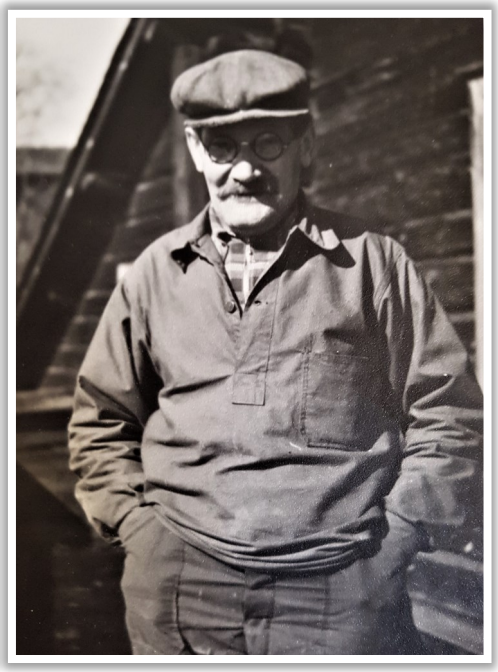
En plan utarbetades på brukskontoret i Långvind för att anlägga ett järnbruk med en stångjärnshammare i Trönö, där tackjärnet från masugnen i Långvind skulle förädlas. I Trönöån fanns vatten och i grannskapet stora, orörda skogar. Under 1700-talet började Långvinds bruksägare därför köpa hemman som råkat i ekonomiska svårigheter i Sterte och Tygsta, på båda sidor av Trönöån. Det första blev Tygsta 3, som följdes av Sterte 3, Pinnlock i Tygsta och Nygårn i Sterte. Därmed ägde Långvinds bruk både jord och skog på båda sidor av ån för att anlägga ett bruk med namnet Hällfors. Troligen hade då Bergskollegiet tillstyrkt ansökan. Jordbruken på de inköpta hemmanen arrenderades ut, ibland till den tidigare ägaren, under tiden förberedelserna pågick. För att beräkna vattentillgången anlades dammar i ån och en väg från Långvind för malmtransporter till Trönö började brytas under de första årtiondena av 1800-talet. Den gick via Svalarne mot Trönbysbodarna. Men tiderna blev sämre och nya metoder förändrade järnframställningen från mitten av 1800-talet. Vägbygget kom till fäbodvallen Svedjorna vid Trönbysbodarna innan projektet med bruket Hällfors i Trönö lades ner för gott och de hemman som Långvinds bruk ägde i Trönö såldes under 1870-talet. Det blev i stället en kvarn vid Hällfors och järnbruksplanerna för Trönö föll i glömska. Men det fanns vetgiriga ungdomar som kom ihåg det som berättats av de gamla och minnena fanns kvar resten av livet.

För nästan 70 år sedan, sommaren 1953, intervjuade Helge Törnros för en artikel i Söderhamnskuriren, Jonas Eriksson, född 1888, från Michels i Sterte. Han berättade om bruksplanerna som funnits för Trönö och det Jonas hört av de gamla i byn fanns sedan att läsa i tidningen den 28/7 1953.

Vid en visning av Långvinds bruk i slutet av augusti 2022 bekräftades av antikvarierna Ola Nilsson och Lena Berg Nilsson att bruken hade många alternativa planer

Axel och Kristina Ehrin med sina nio barn.

Axel Ehrin i berättartagen, april 1945. (Foto: Ragnar Lövenmark)

som aldrig blev verklighet och att det här låter mycket trovärdigt. Tyvärr finns ingen dokumentation från Långvinds bruk som kan ge några ledtrådar, men köpet av några strategiskt belägna hemman, dammarna i Trönoån, namnet Hällfors och vägbygget är fakta som styrker Jonas Erikssons berättelse. Så Trönö blev aldrig något brukssamhälle med hytta och herrgård utan förblev en jord- och skogsbruksbygd. Det kanske ändå var lika bra.

När Långvinds bruk avvecklat sina bruksplaner i Trönö byggdes en kvarn vid en av dammarna på platsen som kallades Hällfors. Kvarnhjulen snurrade med vattnet som kraftkälla och olika mjölnare avlöste varandra tills 15-åriga Anna Ehrin cyklade från Berge kvarn i Trönö till Rabo i Bollnäs med uppdrag att tala om för sin bror Axel att Sterte kvarn var till salu. Deras föräldrar var då sedan några år mjölnare i Berge. Axel Ehrin gjorde slag i saken, och blev ny mjölnare vid Sterte kvarn, som blev det nya namnet på platsen som tidigare haft namnet Hällfors. Axel gifte sig 1915 med Kristina Nord från Tygsta och de fick med åren tio barn, varav endast den äldste, sonen John, blev kvar i Trönö. Axel var driftig och startade också ett snickeri i anslutning till kvarnen samt ett kraftverk. Han tillverkade specialsnickerier av olika slag, dörrar, fönster, möbler och under krigsåren på 1940-talet militärpallar till försvarsmakten.

John med sonen John-Erik i arbete vid kvarnen.

Sonen John övertog så småningom föräldrahemmet med kvarnen och snickeriet som då var huvudnäringen. John gifte sig med Ingegerd Norgren från Järnäs och de fick sonen John-Erik som föddes 1940. När sonen var 1½ år dog mamman Ingegerd vid 24 års ålder i diabetes. Sorgen var obeskrivlig, men livet måste ändå gå vidare och John Erik växte upp med sin pappa och sina farföräldrar. Han blev kvar i föräldrahemmet men arbetade med annat och kvarnen, snickeriet och kraftverket användes allt mera sällan, till sist inte alls. Förfallet fick hjälp på traven av en kraftig vårflod i mitten av 1980-talet då byggnaden fick en rejäl slagsida.

Efter John Eriks bortgång bodde hans änka Inga kvar till sommaren 2021 då kvarnen efter tre generationer Ehrin såldes till Therese och Andreas Håberg. Therese är född Rådsäter och hennes farmor och farfar bodde på andra sidan bygatan i Tygsta, där hennes bror Andreas Rådsäter nu bor. De rustar bostadshuset på Stertesidan i egen takt och har även planer för att om möjligt rädda timmerbyggnaden på Tygstasidan som varit kvarn och snickeri. Bron över ån har fått nytt räcke och damm-luckornas funktion kommer att förbättras. Vid sidan av vattenfallet finns också en laxtrappa där öring och kanske rent av någon ål kan ta sig uppströms mot Storsjön.

Birgit Lundgren

Till 1700-talet med filmrök och träsmak

Regissören Niklas Vidinghoff ger instruktioner före start. Bredvid står statisten Pamela Nilsdotter och skådespelaren Pelle Skoglund, två ur teamet bakom.

Det är inte precis dagligdags man ser den här sortens utrustning i gammelkyrkan.

Sveriges historia från istiden fram till våra dagar, komprimerad till tio timmar. Är det möjligt?
Sveriges Television gör ett försök med sin största historiesatsning någonsin. I samverkan med över hundra historiker och arkeologer är man i full färd med att spela in en dokumentärserie som ska börja sändas hösten 2023. För att få scenerna så tidsmässigt autentiska som möjligt har man letat miljöer över hela Sverige. En av platserna som passade väl in var Trönö gamla kyrka, och en solig dag, den 13 oktober, rullade fordon av olika storlek in på Långbrovägen för att lasta av inspelningsutrustning och produktionsteam vid kyrkan. Även Söderblomsgården fick tas i anspråk, för att alla medverkande skulle ha någonstans att byta om och gå på toaletten.

Undertecknad kom dit för att göra ett reportage för denna tidning, men det ville sig som så att teamet gärna tog emot fler statister. Så, vad gör man inte för att bidra till att Sveriges historia berättas på SVT? I ett rum på Söderblomsgården, intill Nathan Söderbloms orgel, blev jag iklädd tidsenliga plagg från tidigt 1700-tal, något för stora visserligen, med det var bara en fördel då det gick att ha egna kläder under. Det var kyligt ute och kallt inne i kyrkan, dit jag traskade iväg i lång kjol och nätt hätta.

Inne i stenhelgedomen var inspelningsteamet i full färd med att rigga allt som behövdes. En del aktörer och statister var redan på plats, bland annat några barn. Yngsta deltagaren var inte många månader gammal. Det var bara jag som var lokal, visade det sig. Flera av de övriga hade redan varit med på andra inspelningsplatser i projektet, och hade gedigen rutin på detta med att statera. (Min egen erfarenhet på området inskränker sig till att vara läkare långt bort i en korridor i TV3-serien Vita lögner en gång för länge sedan.)

Klädansvarige Lars Lykta hjälper en av statisterna att få rätt stuk på huvudduken.

Märkningen inuti min tjocka, gula jacka.

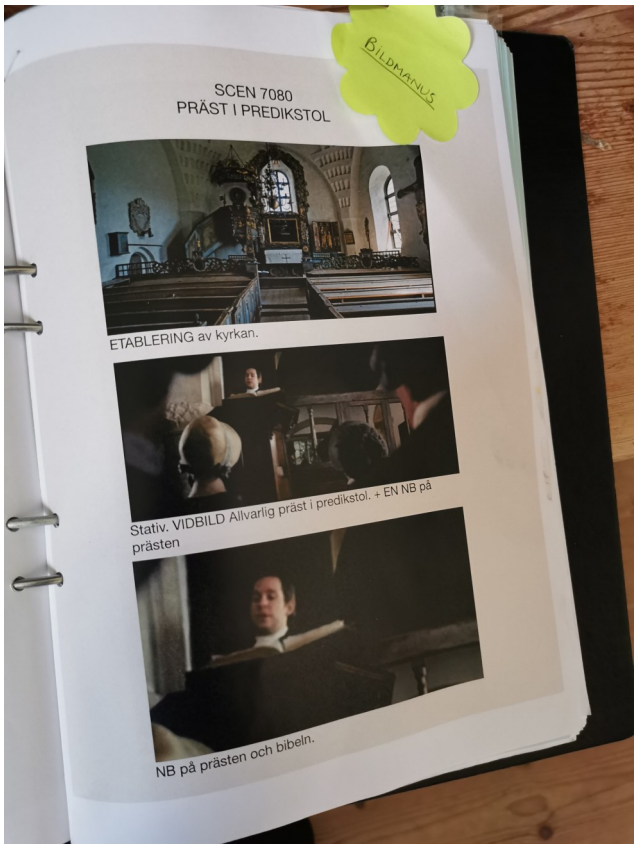

Produktionsansvarig på plats, Henny Åman, hade en del praktisk information att förmedla. Lyssnar gör från vänster okänd teammedlem, filmaren Pia Lehto, Annika Lykta, ansvarig för allt framför kameran, samt Pamela Nilsdotter.

Vaxljusen på plats, prästen förbereder sig medan regissören och en statist väntar på att teamet ska ge klartecken.

Kamerapiloten Pia Lehto kollade vinklar och ljus, regissören Niklas Vidinghoff gick igenom planen en sista gång. För lita på att detta inte görs i en handvändning. Teamet hade varit här tidigare, fotograferat och mätt upp, och utifrån detta redan långt innan dagen för filmning bestämt hur allt ska göras. Nu sattes vaxljus av gammal modell i alla ljushållare och takkronor, föremål som inte passade in (såsom tramporgeln och kistan i koret med påtejpade lappar med swishnummer) flyttades undan. Scenen skulle visa år 1721, vilket kunde få passera, även om vi som brukar guida i kyrkan vet att predikstolen inte målades förrän i slutet av det seklet och att en del andra detaljer inte heller var korrekta. Men jämfört med andra äldre kyrkor, är Trönö gamla kyrka oerhört välbevarad. Interiören är i princip inte förändrad sedan runt 1770, och det var därför SVT-folket blev lyriska över miljön och ville filma där.

Dagens scen benämndes ”Präst i predikstol” och hade nummer 7080. Noggranna förberedelser med bildmanus samlade i pärm är viktigt för att själva inspelningen ska flyta smidigt.

Någon i teamet frågade mig om brandlarmet var avstängt. Det var det inte. Inte heller gick det att avaktivera det på plats Det fick bli telefonsamtal till larmföretaget som i sin tur kontaktade SOS alarm, och så småningom kunde ”filmröken” sprayas ut riskfritt. Filmrök, det är en slags dimma som läggs i rummet för att tydliggöra ljus och ljusriktningar på filmen.

Huvudkaraktärerna placerades ut först, det var framför allt barnen med sina mödrar. Jag blev så småningom anvisad en plats i bänken längst fram till vänster, på kvinnosidan. Där blev jag kvar de närmaste dryga två timmarna, och jag kan rapportera att bänkarna i gamla kyrkan inte är särskilt bekväma att sitta i under så lång tid.

Endast en karaktär hade repliker. Det var prästen, som från predikstolen läste upp en kungörelse om att det stora nordiska kriget (1700–1721) var slut och att fred rådde. Skådespelaren Pelle Skoglund gjorde en imponerande insats då han tålmodigt stod kvar och gång på gång läste upp meddelandet till församlingen ända tills inspelningsfolket var nöjda. Fast det gjorde inget, tyckte han. Han hade inte sett texten innan kom dit på morgonen, så det var bara bra att få läsa det flera gånger för att få flyt på gammelsvenskan med sina ovana formuleringar.

Det var kamera på och av från olika vinklar (under någon minut hade jag den ungefär en halvmeter från ansiktet), påfyllning av filmrök då och då, snart kunde inte bara prästen utan även vi andra fredskungörelsen

Begreppet mobilkamera fick en ny innebörd när man såg den konstruktion Pia Lehto manövrerade. Hon lyckades både krypa ner mellan bänkraderna och klättra över dem med anordningen fastspänd på kroppen, samt röra sig runt Pelle Skoglund i predikstolen för att filma honom ur olika vinklar. Skickligt!

utantill. Barnen uppvisade fördömligt tålamod, men några höga hojtanden förekom till och ifrån. Detta genererade dock ej avbrott i filmandet.

Vi fick veta när vi kunde slappna av eftersom vi i just den tagningen inte skulle vara i bild, vilket var skönt (då kunde man ju kolla mobilen, tyckte en del).

Träsmaken i baken växte till, så det var ändå en lättnad att få röra på sig lite då och då. Och sedan var det plötsligt klart och vi fick resa oss och lämna 1700-talet.

Undrar just hur mycket av dessa sammanlagt tre timmar som kommer att finnas med i den färdiga produktionen. Och undrar om jag kommer att skymta förbi någon sekund eller inte synas alls. Det spelar faktiskt ingen roll, för det var väldigt roligt att få vara med och uppleva hur det går till.

Nu, en månad senare, har jag dessutom gjort det jag egentligen kom dit för att göra, skrivit denna artikel.

Text & foto:
Marie Sundberg

Från skottkärra till dumper
Stråtjära
Tidsbokning
073-183 80 80
DÄCKSERVICE
Gamla Gävlevägen 7, 820 29 Stråtjära
Däckhotell • Försäljning
Skiftning • Montering
Balansering • Reparation
ÖPPET VARDAGAR 7–16
LUNCH 12–13
Continental • Cooper • Kuhmo

JULGRÖT
med LUCIA

IOGT Enighet 13 december kl. 12.00
Anmälan till Margitta senast 11/12
på 070 650 26 51. *Arr: Trönö SPF*

Surkålssoppa och torsdagsbröd

Goda recept från
Christer Lindberg, Glamsta

Surkålssoppa

Ingredienser
500g köttfärs
1 burk surkål
1/2 kg lök
2 l köttbuljong
2 burkar krossad tomat
3 vitlöksklyftor
150 g tomatpuré
chili/cayennepeppar
salt och peppar
sambal

Gör så här
Stek köttfärsen.
Klipp surkålen och hacka löken. Stek dem.

Lägg det stekta tillsammans med allt det andra i en gryta.
Låt puttra en timme.

Servera tillsammans med crème fraiche eller gräddfil.

Torsdagsbröd

Ingredienser
½ l vatten 37-gradigt
50 g jäst
2 tsk salt
2 msk olja
1 ägg
ca ½ påse vetemjöl special

Gör så här
Blanda allt och låt jäsa 30 minuter.
Gör en limpa/flätlängd/giffel.

Lägg den på en plåt och ställ in den i ugn över en långpanna fylld med vatten.
Strö på mjöl och låt jäsa ytterligare 30 minuter.

Grädda i 250° 15 minuter.
Öppna luckan, sänk till 175° i 20 minuter.

DIN ELEKTRIKER !

elia

Vi utför alla typer av el, tele, data och fiber samt servicejobb.
Vi har c:a 16 st montörer och två arbetsledare som gärna kommer ut och tittar på jobb och lämnar förslag på hur det ska utföras, samt pris.

Gunnar Schewelius
gunnar@elia.x.se

Tel 0270-16000

elia.x.se

Anders Holgersson
anders.holgersson@elia.x.se

Träning för alla på Rehabmagasinet

På Rehabmagasinet i Söderhamn tränar du utifrån dina egna premisser med kunnig personal som alltid finns på plats. Du kan träna oavsett om du är patient på Rehabmagasinet eller bara vill komma igång med din träning.

På Rehabmagasinet finns träning för alla. Även, och kanske speciellt, för dig som inte ”kan” men gärna vill. I och med att gymmet alltid är bemannat, finns det alltid personal att rådfråga. Det är viktigt att maskinerna används på rätt sätt för att undvika skador, och att övningarna väljs efter varje persons individuella behov.

Att jämföra med sig själv och inte med andra är en annan förutsättning för en positiv träningsupplevelse. Som ny medlem får du hjälp med att göra en personlig hälsoplan, sätta upp mål och kartlägga eventuella besvär i rörelseapparaten, utifrån det gör vi en personlig gym genomgång. Förutom tillgång till alla maskiner och gruppass så ingår en kurs första året. Detta för att alla medlemmar ska ha samma röda tråd att följa genom sin vardag och i sin träning.

– Våra medlemmar är allt från människor som har ont och behöver specifika träningsprogram, till de som vill komma igång med träningen och få professionell hjälp och rådgivning på vägen. Vi vill skapa ett lugnt och hemtrevligt utrymme där alla ska känna sig välkomna, därför spelar vi musik på lägre volym och har valt att ha flera, mindre ytor för varje träningssektion istället för en stor, öppen yta, säger Anna Nordström, delägare på Rehabmagasinet.

Känslan av lugn och hemtrevlighet infinner sig direkt innanför dörren. Ett mysigt väntrum följs av en soffgrupp lite längre in i lokalen, där de som vill kan sätta sig ned med en kopp kaffe tillsammans efter träningen. Lugnet är påtagligt. Det enda som då och då bryter tystnaden är de vänliga hälsningsfraserna i korridorerna.

– Här ser alla varandra. Alla tittar upp och hälsar, och det är förstås också vår tanke, att det ska kännas roligt att vara här. Träning ska vara glädjefyllt och kännas som en naturlig del i vardagen.

”Vi vill skapa ett lugnt och hemtrevligt utrymme där alla ska känna sig välkomna.”

rehab MAGASINET

Faxeholmsgatan 2B ■ Söderhamn ■ 0270-135 35 ■ www.rehabmagasinet.se

Holms

Bleck & Plåt

holmsplat@gmail.com

0270-100 71, 070-516 42 99

Allt inom byggplåt!

- Lägenhetsuthyrning
- Fastighetsskötsel
- Snöröjning

Söderhamn 0270 100 71, 070 516 42 99

Julmarknad på Söderblomsgården

Försäljning av

Ostkaka, ko-ost, fårkött & fårkorv.
Matbröd, rullrån och andra bakverk.
Honung, marmelader och godis.
Och, som vanligt, godsaker från Skärsås rökeri!

Kransar, slöjd och annat hantverk, stickat. Byaböcker, årets Hälsingerunor och mycket mer.

Vävföreningens fina lotteri!

Servering

Kolbullar
Kaffe med go' doppa.
Och så bjuder vi på hemkokad glögg till alla.

Stämningsfull julmusik

med Kalle Frid & co

Lördag 26 november kl. 11.00–16.00

Arr: Trönö hembygdsförening

J&A Hushållsservice AB

Service, reservdelar, tillbehör, maskinförsäljning

Köksutrustning, tvättmaskiner, diskmaskiner, kyl & frys

Återförsäljare av

EL-BJÖRN Kraft | Ljus | Klimat
Cylinda år efter år
PODAB Professionell tvättstugeutrustning

Jens & Arnes Hushållsservice AB
Jens Rehnvall
Telefon: 0270 160 80, 070 31 70 863

Mw's mat
Catering för alla tillfällen
www.mwsmat.se
Rengsjö

Smörgåstårtor & gräddtårtor
3-rätters menyer
Matlådor
Buffé

Catering för alla tillfällen!
Ring och beställ på **070—695 23 36**
eller mejla *monica.westb@telia.com*

DET HÄNDER I TRÖNÖ

Första måndagen varje månad SPF:s månadsmöte i församlingshemmet kl. 10.30.
Tisdagar kl. 16 – 17 gympa i skolans gymnastiksal, start 10/1.
Tisdagar kl. 10.30 bingo i församlingshemmet, start 24/1, eget fika.

NOVEMBER

Lö 26 nov **Julmarknad på Söderblomsgården** kl. 11–16 (s. 25).

Sö 27 nov **1:a advent i Trönö kyrka** kl. 18.00, kyrkokören sjunger (s. 28).

DECEMBER

Sö 4 dec **Rönningen i advent** kl. 12–15 i Rönningens bygdegård (s. 9).

Sö 4 dec **Boken om Tygsta** släpps i Rönningens bygdegård (s. 9).

Sö 4 dec **Julens sånger** med *Johnny Wiktorsson*, Trönö kyrka kl. 11 (s. 28).

To 8 dec **Är du beredd?** Föredrag med Michael Lindberg om krisberedskap IOGT Enighet kl. 19–21 (s. 5).

Ti 13 dec **Julgröt och Lucia** med SPF, IOGT Enighet kl. 12.00 (s. 22).

On 14 dec **Julkonsert med Söderhamns musikkår** Trönö kyrka kl. 18 (s. 7).

Sö 18 dec **Kyrkokörens julkonsert** i Norrala kyrka kl. 18 (s. 28).

On 28 sep **Flodpärlmusslorna i Trönöån,** föredrag kl. 18.00 i Rönningens bygdegård (s. 27). *Arr: Rönningens bygdeförening*

Lö 24 dec **Värdshusvärden som inte fick sova** julspel Norrala kyrka kl. 11 (s. 28).

Lö 31 dec **Nyårsbön i toner** med *Marie Sundberg* & *Ewa Monikander* Norrala kyrka kl. 18 (s. 28).

JANUARI

Lö 21 jan **Kakbuffé** i Rönningens bygdegård, håll utkik! (s. 9).

On 25 jan **Thank you for the music** en stilla stund med musik av Benny Andersson & Björn Ulvaeus från tiden med ABBA och BAO. *Sandra Dewerud, Ewa Monikander , Marie Sundberg.* Trönö kyrka kl. 18 (s. 28).

FEBRUARI

Lö 11 feb **Fotoutställning: Gamla skolfoton från Trönö** (s. 4). Matts Dahlqvist öppnar utställningen och berättar om skolorna i Trönö. Trönö kyrka kl. 14. 00 . Utställningen öppen må 13 feb – lö 18 feb kl. 10–15 dagligen.

Sö 19 feb **Kärlekens väg** musikgudstjänst med Marie Sundberg, Trönö kyrka kl. 11.00

On 22 feb **Från Chess till Mamma Mia** en stilla stund med musik från teater och film av Benny Andersson & Björn Ulvaeus . *Sandra Dewerud, Ewa Monikander , Marie Sundberg.* Trönö kyrka kl. 18 (s. 28).

Vill du/ni ha med något i kalendariet? Skicka till ***info@tronobygden.se*** alternativt ring eller lägg i brevlådan utanför Bystugan.
Sista inlämningsdag den 15:e februari, maj, augusti respektive november.

NY SKRIVARE
på TEF:s kontor

En kraftmaskin som kan skriva ut och kopiera både A4 och A3 i färg.
(Samsung MultiXpress för den som är intresserad, bättre begagnad.)

Välkommen in för att skriva ut/kopiera!
Priser finns på sidan 3.

Trönögymmet

bokas via Facebooksidan Trönögymmet eller ring 070 231 88 97

Familjekort medlemmar i TEF: 400 kr/år
Familjekort ej medlemmar: 600 kr/år

PÅLLES

Hållbart byggande • Hantverk
Byggnadsvård

Det lilla byggföretaget med känsla för kvalitet och service!

Vi jobbar med fokus på naturliga material och hållbart byggande för framtiden!

Ede 103
826 95 Trönödal
070 363 60 63
Instagram: @palles.hantverk_ab

Johan Pålbrant

Johan Lindqvist, Hans Westberg,
Joel Jonsson och Jonas Kjellström

ELON

I MEAB HUSET SÖDERHAMN

BUTIK på Bröksmyravägen 13, **0270 42 65 35**

Vi har ett stort utbud av

VITVAROR och HEMELEKTRONIK

Välkommen
till vår butik!

Urban Sundqvist

Tomas Persson

Ante Persson

Kim Hallström

Retur till
Trönöbygden ek. för.
Lertagsvägen 1
826 95 Trönödal

Tryckeri 3041 1011

B PP Sverige, Port Payé

Snöröjning?
Skogsröjning?
Trädfällning?

Hjälp att ta ner träd på din tomt?
Vi fixar nedtagning och bortkörning.

Vi utför även:
- manuell snöskottning av tak och gårdsplaner
- grus– och sandsopning
- häck– och gräsklippning
- grästrimning

PEFC PEFC/05-22-53 Främjande av uthålligt skogsbruk. www.pefc.se

Glöm inte ROT & RUT

JÖ Skog & Snö AB
070-625 37 40

JJ Maskinservice AB

Försäljning och service inom skog & trädgård

MOTORSÅGAR, SNÖSLUNGOR, TRÄDGÅRDSREDSKAP med mera

0270-700 45
www.jjmaskinservice.se

JJ Maskin service

Välkommen till Norrala-Trönö församling!

www.svenskakyrkan.se/norrala-trono *Facebook*: Svenska kyrkan Norrala-

Söndag 27 november, första advent
Adventsgudstjänster
med sång av *Norrala Trönö kyrkokör*.
Norrala kyrka kl. 11.00, efteråt kyrkkaffe i sockenstugan.
Trönö kyrka kl. 18.00, efteråt kyrkkaffe i församlingshemmet.

Söndag 4 december, andra advent
Julens sånger i Trönö kyrka kl. 11.00.
Musikgudstjänst med *Johnny Wiktorsson*.

Söndag 18 december, fjärde advent
Gudstjänst Trönö kyrka kl. 11.00.
Utdelning av dopänglar.

Söndag 18 december, fjärde advent
Kyrkokörens julkonsert
tillsammans med sånggruppen *Mollgan*.
Norrala kyrka kl. 18.00

Lördag 24 december, julafton
”Värdshusvärden som inte fick sova”
Ett julspel för hela familjen
Norrala kyrka kl. 11.00

Söndag 25 december, juldagen
Julotta i Skärså samlingslokal kl. 07.00.
Sång av *Hans Ringshamre*.

Lördag 31 december, nyårsafton
Nyårsbön i Norrala kyrka kl. 18.00.
Sång av *Marie Sundberg*.

Söndag 8 januari
Mässa i Trönö kyrka kl. 11.00

Söndag 22 januari
Mässa i Trönö kyrka kl. 11.00.
Efteråt visar Alf Pallin bilder i församlingshemmet.

Onsdag 25 januari
”Thank you for the music”
En stund i stillhet med musik från ABBA och BAO, signerad B. Andersson/B. Ulvaeus.
Trönö kyrka kl. 18.00. Andakt.

Söndag 5 februari, kyndelsmässodagen
Gudstjänst i Trönö kyrka kl. 11.00.
Sång av Norrala *Trönö kyrkokör*.

Söndag 19 februari
”Kärlekens väg” i Trönö kyrka kl. 11.00.
Musikgudstjänst med *Marie Sundberg*.

Onsdag 22 februari
”Från Chess till Mamma Mia”
En stund i stillhet med musik från teater och film, signerad B. Andersson/B. Ulvaeus.
Trönö kyrka kl. 18.00. Andakt.

Året har lagt sig till ro i min hand
med bilder att hålla mot ljuset.
Jag dröjer en stund vid minnenas strand
när skymningen vandrar runt huset.

Drömmen jag har är att tända ett ljus
som värmer och lyser upp själen.
Så enkel och svår är min nyårsbön
om ljusare tider för världen.

Jag önskar dig ett gott nytt år,
jag önskar vida vatten,
Guds kraft och nåd för varje dag
och fridfull sömn till natten.

(Göran Andersson)

Svenska kyrkan
NORRALA-TRÖNÖ FÖRSAMLING

Församlingsexpeditionen: 0270 300 95
norrala.pastorat@svenskakyrkan.se